

Riktlinje för Region Örebro läns arbete med nationella minoriteter och minoritetsspråk

Författat av: Lisa Örneus

Berett av: Strategigrupp för hållbar utveckling, Samrådsgrupp för den nationella minoriteten sverigefinnar

Beslutat av: Regionstyrelsen

Innehållsförteckning

1	Inledning/syfte	1
2	Omfattning/tillämpningsområde	2
3	Ansvar	2
3.1	Uppföljning och rapportering.....	3
4	Giltighetstid.....	3
5	Beskrivning	3
5.1	Skydda, främja och utveckla språk och kultur.....	3
5.2	Möjliggöra inflytande och delaktighet.....	3
5.3	Motverka diskriminering	4
6	Referenser	4
7	Nyckelord	5

1 Inledning/syfte

Syftet med riktlinjen är att tydliggöra vad Region Örebro län har för ansvar för att uppnå nationella minoritetspolitiken, minoritetslagen och de konventioner Sverige har skrivit under inom minoritetsområdet.

Nationella minoriteter har historiskt sett varit utsatta för diskriminering och förföljelse och diskrimineras fortfarande i högre grad än andra. Därför har dessa grupper särskilt skydd i internationell och nationell lagstiftning. Sveriges nationella minoriteter med sådant särskilt skydd är judar, romer, samer (som också har ställning som urfolk), sverigefinnar och tornedalingar. De fem erkända nationella minoritetsspråken är jiddisch, romani chib, samiska, finska och meänkieli (samtliga varianter av språken).

De nationella minoriteterna har särskilda rättigheter och minoritetsspråken har särskilt skydd i svensk lagstiftning. Nationella minoriteters rättigheter regleras i lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Den 1 januari 2019 trädde ändringar i minoritetslagen i kraft, som stärker

rättigheterna. Kommuner och regioner är skyldiga att anta mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete. Lagens grundläggande skyddsparagrafer ger de nationella minoriteterna rätt till information, skydd av kultur och språk samt rätt till delaktighet och inflytande. Delområden för minoritetspolitiken är diskriminering och utsatthet, inflytande och delaktighet samt språk och kulturell identitet.

De nationella minoriteternas rättigheter finns även återgivna i ett antal andra lagar. I språklagen (2009:600) finns angivet vilka de nationella minoritetsspråken är samt att det allmänna har ett särskilt ansvar för att skydda och främja dessa. I bibliotekslagen (2013:801) anges att biblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna och personer som har ett annat modersmål än svenska, bland annat genom att erbjuda litteratur på de nationella minoritetsspråken. Enligt diskrimineringslagen (2008:567) är det förbjudet att missgynna någon på grund av personens etniska tillhörighet.

Självidentifikationsprincipen gäller och innebär att det är upp till varje enskild individ att själv avgöra om hen anser sig tillhöra en eller flera nationella minoriteter.

Region Örebro län tillhör finskt förvaltningsområde sedan år 2013, med kommunerna Lindesberg, Degerfors, Karlskoga, Örebro, Laxå och Hällefors som förvaltningskommuner vilket innebär att Region Örebro län omfattas av både de allmänna bestämmelserna i minoritetslagen och av de särskilda bestämmelserna som gäller för förvaltningsområdet för finska. Detta innebär att Region Örebro län bland annat ska erbjuda möjlighet till kontakt- både muntligt och skriftligt, på finska samt verka för att det finns medarbetare som kan ge service på finska.

Region Örebro län får årliga statsbidrag som hanteras av Myndigheten för civilsamhälle och unga (MUCF). Bidraget ska användas till:

- de merkostnader som uppkommer med anledning av de rättigheter som enskilda har enligt minoritetslagen och till
- åtgärder för att stödja användningen av finska.

Det finns ingen definition av vad en merkostnad är. Det är upp till varje kommun och region att besluta om en kostnad utgör en merkostnad eller inte.

2 Omfattning/tillämpningsområde

Riktlinjen omfattar alla verksamheter inom Region Örebro län¹. För att arbetet med nationella minoriteter och minoritetsspråk ska ge resultat krävs att arbetet integreras i ordinarie verksamhet.

3 Ansvar

Regionstyrelsen och de politiska nämnderna har inom respektive ansvarsområde ansvaret för att riktlinjen följs och att minoritetspolitiken integreras i Region Örebro läns styrning.

Förvaltnings- och områdeschefer

- Ansvarar för att riktlinjen omsätts i praktiken inom respektive verksamhetsområde.
- Säkerställer att personal har kunskap om minoritetspolitiken och relevanta rättigheter.

Staben för hållbar utveckling

Samordnar Region Örebro läns arbete med nationella minoriteter och minoritetsspråk.

¹ Med organisationen Region Örebro län avses den huvudsakliga förvaltningsorganisationen och den politiska styrningen.

- Följer upp, stödjer och utvecklar arbetet i dialog med verksamheter och minoritetsgrupper.
- Ansvarar för rapportering och omvärldsbevakning.

Alla medarbetare

- Bör ha grundläggande kunskap om nationella minoriteters rättigheter och bemöta individer i enlighet med lagstiftningen.

3.1 Uppföljning och rapportering

Hur Region Örebro län arbetar med de övergripande målen för det minoritetspolitiska arbetet beskrivs i Program för hållbar utveckling samt Örebro läns kulturplan. Arbetet utifrån programmet och planen följs upp årligen och redovisas till regionstyrelsen respektive kulturnämnden. Uppföljningen ska inkludera:

- genomförda insatser
- resultat och effekter
- identifierade utvecklingsområden

MUCF har sedan 2026 tagit över ansvaret för minoritetspolitiken och hanterar nu bidraget för förvaltningsområdena för finska och meänkieli. De har ett nationellt uppdrag att följa upp och utvärdera utvecklingen inom minoritetspolitiken och de tre delområdena: diskriminering och utsatthet, inflytande och delaktighet samt språk och kulturell identitet. MUCF ansvarar även för uppföljningen av förvaltningsmyndigheters tillämpning av minoritetslagen. Sametinget ansvarar för uppföljning och bidrag när det gäller samer och samiska.

4 Giltighetstid

Riktlinjen gäller tills vidare. Riktlinjen ska uppdateras vid förändringar som påverkar innehållet och en översyn ska göras årligen.

5 Beskrivning

Region Örebro läns arbete med nationella minoriteter och minoritetsspråk arbete utgår från följande övergripande mål:

5.1 Skydda, främja och utveckla språk och kultur

Region Örebro län ska arbeta aktivt för att i olika sammanhang stödja och synliggöra de nationella minoriteternas språk, historia och kultur.

Region Örebro län ska:

- erbjuda service och information på minoritetsspråk i enlighet med lagkrav
- informera de nationella minoriteterna om deras rättigheter och Region Örebro läns ansvar
- skapa förutsättningar för att minoritetsspråken kan användas och utvecklas
- stödja kultur- och utbildningsinsatser kopplade till minoritetsspråken

5.2 Möjliggöra inflytande och delaktighet

De nationella minoriteterna ska erbjudas samma möjligheter till inflytande och påverkan som majoritetsbefolkningen i frågor som berör dem och vid behov även på det egna språket.

Region Örebro län ska säkerställa att minoriteterna ges reellt inflytande genom:

- att öka kunskapen inom organisationen
- regelbundna samråd
- dialogforum
- delaktighet i planering och uppföljning av relevanta verksamheter och beslut

Det centrala för samrådsförfarandet är att de nationella minoriteternas synpunkter beaktas i Region Örebro läns beslutsfattande vilket innebär att samråden ska ske medan det fortfarande är möjligt att påverka ett kommande beslut. Barn som tillhör nationella minoriteter har ett behov av att få utveckla sin egen minoritetskulturella identitet och det egna minoritetsspråket. En sådan utveckling ska beaktas särskilt när beslut fattas som kan komma att påverka barn.

Formerna för inflytande ska utvecklas tillsammans med företrädare från de nationella minoriteterna, där ingår även främja barn och ungas möjligheter till inflytande och samråd utifrån deras förutsättningar. Samråden ska eftersträva involvering av samtliga minoriteter och behandla samtliga Region Örebro läns ansvarsområden, beroende på vilka frågor som bedöms aktuella.

Region Örebro län har skyldigheter gentemot alla nationella minoriteter. I Örebro län finns ett samråd där sverigefinnar finns representerade. Målsättningen är att även stärka och utveckla dialogen med samer, romer, tornedalingar och judar.

5.3 Motverka diskriminering

De nationella minoriteterna ska garanteras grundläggande mänskliga rättigheter och friheter såsom skydd från diskriminering. Region Örebro län ska aktivt främja trygghet, delaktighet och jämlikhet för de nationella minoriteterna genom:

- utbildning och kompetenshöjande insatser för medarbetare
- att samla in och använda erfarenheter från minoritetsgrupper för att förbättra arbetet
- säkerställa att rutiner för att anmäla och utreda diskriminering är kända och lättillgängliga
- följa upp diskrimineringsärenden och vidta åtgärder för att förhindra upprepning
- arbeta för jämställd och jämlik hälsa

6 Referenser

SFS 2009:724. Lag om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Stockholm: Kulturdepartementet; 2009. [Lag \(2009:724\) om nationella minoriteter och minoritetsspråk](#)

SÖ 2000:2. Ramkonvention om skydd för nationella minoriteter. Stockholm: Utrikesdepartementet; 2000. [Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter](#)

SÖ 2000:3. Europeisk stadga om landsdels- eller minoritetsspråk. Stockholm: Utrikesdepartementet; 2000. [Europeiska stadgan om landsdels- och minoritetsspråk](#)

SFS 2018:1197. Lag om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter. Stockholm: Socialdepartementet; 2018. [SFS2018-1197.pdf](#)

SFS 2013:801. Bibliotekslag. Stockholm: Kulturdepartementet; 2013. [Bibliotekslag \(2013:801\)](#)

SFS 2009:600. Språklag. Stockholm: Kulturdepartementet; 2009. [Språklag \(2009:600\)](#)

SFS 2008:567. Diskrimineringslag. Stockholm: Arbetsmarknadsdepartementet; 2008.

[Diskrimineringslag \(2008:567\)](#)

SFS 2017:30. Hälso- och sjukvårdslag. Stockholm: Socialdepartementet; 2017. [Hälso- och sjukvårdslag \(2017:30\)](#)

Skr. 2011/12:56. En samordnad och långsiktig strategi för romsk inkludering 2012-2032. Stockholm: Arbetsmarknadsdepartementet; 2012. [Regeringens skrivelse 2011/12:56 En samordnad och långsiktig strategi för romsk inkludering](#)

SFS 2014:821. Patientlag. Stockholm: Socialdepartementet; 2017. [Patientlag \(2014:821\)](#)

Region Örebro läns biblioteksplan 2026-2028. [Region Örebro läns biblioteksplan 2026-2028](#)

Örebro läns kulturplan 2024-2028. [Örebro läns kulturplan 2024-2028](#)

7 Nyckelord

Nationella minoriteter, minoritetsspråk, delaktighet, inflytande, rättigheter, kultur, diskriminering, samråd, strategiskt arbete, språkfrämjande, judar, samer, tornedalingar, sverigefinnar och romer.